

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Dombóvári Kis-Konda-patak

Utoljára módosítva: 2013-08-15 17:29:29

Megye: Tolna

Községhatár: Dombóvár

A terület kiterjedése: 17.0225 hektár

Védetté nyilvánítás év: 2004

GPS koordináták: 46,37530; 18,14760.

Felmérést végző személy(ek) neve: Nagy Sándor

E-mail címe(k): mme28@t-online.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

Megközelítés, bejárás: A Gyár utca felől (DÖPTE épülete), de a belvárosból a Dombó Pál utca felől is megközelíthető az induló állomás, a turistaúton (a régi keskeny nyomtávú vasút vonala) egészen Kiskondáig eljuthatunk. Gépkocsival a 61-es útról a túskei, kiskonda és szilfási terület is megközelíthető

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): Koppányszántó és a Kapos völgye között elhelyezkedő völgy egy ökológiai folyosó déli része. A 17 km hosszúságú területen 28 halastó, ill. horgásztó helyezkedik el. A legnagyobb összefüggő helyi védettséget élvező terület, mely a belvárostól egészen Szilfásig terjed. A völgy mindkét oldalán intenzíven művelt mezőgazdasági táblák vannak - többnyire mezővédő erdősávok nélkül - ezért rendkívül fontos ez a zöld folyosó. A pannontábla lejtésének megfelelően a Konda-patak észak-déli irányba folyik, változó szélességű völgyével kettévágja a várost, a horgásztavak zsilipjétől a Kaposba ömléséig egyre szűkebb. Változatos, mozaikos élőhely, jobb partján egykori legelő és egyre terjedő törékeny- és fehér füzes, a perekaci árok befolyójánál tőzegláp, mély láprét található. A patak bal partján sűrű cserjés, majd a mélyebb részén összefüggő nádas kíséri. A patak bal partján a kertek felhagyásával több hektáros füves terület, kaszáló alakult ki. A TESCO, SCHELL-kút és LIDL Áruház megépítése leszűkítette a zöld folyosót, de a közúti hídtól a völgy újra kiszélesedik a kórház és a városmag között, magába foglalva a városi csónakázó- ill. horgásztavat és egy kisebb égerest. Bal partját előregedett telepített fehér füzes (3 ha) kíséri a patakot, szegényes cserje és magas sásos, gyékényes aljnövényzettel. A füzek között kis felületű tavak vannak, az áttelelő madarak (guvat, vízityúk) kedvelt téli helye. A SCHELL benzinkút és a Városi Kórház között 40 éve telepített két hektáros lucfenyves egyre értékesebb része a völgynek. A LIDL irányába másfél hektáros lombhullató fás telepítés is található, cserjeszint nélkül. Az Európa út két oldalán mély, sokszor egész évben vízborításos nyárasok, égeresek és füzesek találhatóak. A helyi védettséget élvező völgy közelsége és madárvilágának gazdagsága miatt a leggyakrabban megfigyelt terület. A patak nyomvonalát kísérő turistaútról - az élőhely különösebb zavarása nélkül - a völgy mindkét oldala megfigyelhető. A vizes élőhelynek a kétéltű, hüllő és madárvilága is rendkívül gazdag. A kétéltűek 16 hazai képviselőjéből 11 bizonyított. Több ezres példányszámú a kecskebéka, vöröshasú unka, a kis tavi és tavi béka, de előfordul a barna ásóbéka és két gőteféle is (pettyes és a tarajos). A 15 hazai

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

hüllő közül jelentős a vízisikló, kockás sikló, mocsári teknős és a fürgegyík állománya. De bizonyított a törékeny kuszma, és a rézsikló jelenléte is. A legjobban feltárt állatcsoport a madarak, köszönhető ez a 30 éves faunisztikai és madárgyűjtő munkának a túskei Madárvártánál. A völgy legszeleesebb része a tavak vízszintjét szabályozó túlfolyónál van. A kikövezett patakmeder rövid szakaszán nagy sebességgel folyik el a víz, levezetve a halastavak és horgásztavak felesleges vizét a patakba. A látvány önmagában is szép, ez a rövid 15-17 méteres szakasz az év minden időszakában fontos a helyi madárvilágnak. A nyári hőségnapokon, ill. a hetekig tartó zord teleken az egyetlen hely környéken, ahol a madarak inni tudnak. Így nem meglepetés, hogy ritka megfigyelések helye a területnek. A nagyon félénk bölömbika egyetlen városi megfigyelése a zuhogónál volt, de ide húzódnak a halastavakról az áttelelő guvatok, vízityúk, nagy kócsagok, de láttunk már itt vadászó kárókatonákat is. Ritka vendég a téli időszakban a hegyi billegető. Vonulási és költési időszakban számtalan faj oltja itt szomját a fenyőrigótól a karvalyig. A völgy sűrű bokros részén - a kerti poszátát kivéve - az összes poszátafaj költ (kis-, karvaly-, mezei- és barátposzáta). A két rigófaj egyedszáma lényegesen magasabb, mint az erdei élőhelyükhöz. A patak bal partján lévő nádasban és a nádas csalános szegélyében a nádi madarak költenek (foltos, énekes-, cserregő nádiposzáta, nádiringó), kedvelt helye ez a fészekparazita kakukknak, mert egy magasabb helyről több fészket is megfigyelhet. A patakpart ligetes részén a berki-, a nádasban a nádi-, a Perekaci-árok befolyójánál lévő mély területeken a réti tücsökmadár költ. Nagyon ritka, hogy egy megfigyelőhelyről mindhárom tücsökmadár hangjában gyönyörködhetünk. A patak medrét kísérő füzeket függőcinegék, a vastagabb fák odúiban széncinege, csuszka és harkályfélék költenek. Nyári estéken csak szürkület után ereszkednek le a bakcsók a patak völgyre, kora reggel a halakra és kételtűekre vadászó szürke géme és törpegéme lephetnek meg bennünket felszállásukkal. Magasabb vízálláskor a belvizes részeken nappal is látható nagy kócsag, de a félénk fekete gólya is leereszkedett már ezekre a területekre táplálékért. Az elmúlt három évtized alatt csak két olyan év volt, amikor az öntésterületen a kis vöcsök költött, a szilfási részen rendszeres költő. A ragadozók közül a völgyben költő egerészölyv, barna rétihéja és karvaly a leggyakoribb, ill. a táplálékot kereső héja és kabasólyom, télen a kis sólyom sem ritka vendég. A vándorsólyom TESCO mögötti gyepes területekre hozza a kórháznál elfogott galambot, de van esélyünk látni a bokrok között cikázó kis sólymot, a völgy füves területeit pásztázó kékes rétihéját. A Kis-Konda és Szilfás közötti halastavakon mindennapos a réti sas, mert a közeli területeken két helyen is költ, hasonlóan a fekete gólyához. A völgy 61-es közút utáni szakaszán a telepített fenyvesnél főleg cinegefélék, rigófélék láthatók, de több éve sikeresen költ egy lucfenyőn karvaly. Téli vendég a királyka, fenyvescinege, süvöltő, keresztcsőrű és meggyvágó. A nagyon ritka madárnak számító szürke küllőt is ezen a völgy szakaszon látták először. A völgy kórház alatti szakadékos partfalában költ az ökörszem és a vörösbegy, a cserjés, fás területeken a barátka, zöldike és az erdei pinta is fészkel. A sétaút két oldalán álló idős nyárfák lombkoronájában és a fehér füzesben az összes hazai tarkaharkály költése bizonyított. A Konda-patakon egész évben látható a kis halakra vadászó jégmadár, a fehér füzes öntéses, vízborításos területein pedig a vízityúk és guvat tartózkodik az év nagy részében. A megfigyelt madárfajok száma 204. A vizes élőhely mozaikossága biztosítja a madárvilág sokszínűségét, ugyanakkor a kis területű életterek sérülékenyek, eltartóképességük korlátozza egy-egy faj nagyobb létszámát és a populáció stabilitását. . A horgásztavak mellett meghagyott partfalak

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

lehetővé teszik a gyurgyalag, jégmadár, parti fecske költését (Kis-Konda, Szilfás) A táplálkozó madarak nagyon magas száma a terület jó adottságait igazolja. A légtérben megfigyelt fajok részesedése nagyon alacsony a 18 fajjal (8%). A tavak légtérét légifolyosóként használja a vetési-, a nyári lúd, a nagy lilik és a daru. Kóborlóként repült be a területre a békászó sas és a halászsas. A Kis-Kondai tavaknál láttak nagy godát, széki gólyát, batlát, parti és kis lilét, a szilfási tavakon nílusi ludat, fekete gólyát és fehérszárnyú szerkőt. A terület legjellemzőbb madarai a vízparti sásos, nádas élőhelyeken költő nádirigó, cserregő-, énekes- és foltos nádiposzáta, a pirregő hangjáról könnyen felismerhető nádi tücsökmadár, a ritkább nádi sármány és a vízityúk. A fészeképítés művészei közül a függőcinege, az őszapó és a sárgarigó fészkeivel is gyakran találkozhatunk. A bokrosokat kedvelő fajok közül gyakori a barátka, fülemüle feketerigó, énekes rigó. A tövisszűrő gébics és a vele sokszor egy cserjében költő karvalyposzáta állománya sajnos csökkenőben van. A madárvonulás idején kifeszített hálókkal több ritka faj előfordulását igazoltuk az elmúlt években. Igazi szenzáció volt a halvány geze, a fekete harkály, a hamvas küllő, a nagy fülemüle, a kerti rozsdafarkú, a kerti geze és a pettyes vízicsibe első befogása. A légtérben megfigyelt fajok között is volt több ritkaság. Például hazánk legféltettebb, egyben legsúlyosabb madara a tűzok, a krugató daru, a közeli kurdi erdőkben költő békászó sas, a téli vendégként sokszor hetekig itt vadászó vándorsólyom, a selyemgém, széki gólya és a kis sirály. A téli madárvendégek között máshol ritkaságnak számító kis sólyom, nagy őrgébics és hegyi billegető sem mondható ritka vendégnek. Az emlősök közül a fokozottan védett vidra jelenléte érdemel említést, 2-3 család él a Kiskondai és Szilfási tavakon. Néhány példányban él a nádasok területén a hermelin és a menyét is, ahol elsősorban rágcsálókkal táplálkozik. A védett cickányok öt faja, a denevérek közül 4-5 faj rendszeresen megfigyelhető.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

8 % Erdő

4 % Gyep

15 % Cserjés

35 % Vizes terület

35 % Egyéb

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>): J (J3; J3; J4; kisebb foltokban J5;) D (D1-Konda-völgyének városi szakasza) O (O10; O11)

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás, Erdészeti tevékenység

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás:

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Felmérés, Bemutató, Kaszálás, Vadkizárás, Vízelvezetés, Rekonstrukció

Egyéb típus:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özőnfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Kevés

Parlagfű: Kevés

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű: Kevés

Gyalogakác: Sok

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Kevés

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Nem

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Nem

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 1

Állapotuk: jó

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: 5 db

Vadetető: 2 db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

faj neve védett fokozottan védett natura 2000 faj állománya Nagy hóscincér x x Szarvasbogár x x Tarajos göte x Vöröshasú unka x x Barna ásóbéka x Barna varangy x Zöld varangy x Zöld levelibéka x Erdei béka x Tavi béka x Kis tavi béka x Kecsebéka x Mocsári teknős x x Zöld gyík x Férge gyík x Fali gyík x Lábatlan gyík x Rézsikló x Vízisikló x Kockás sikló x Madarak x bőjti réce kanalas réce barátréce Cigányréce x x 5-6 pár Kerckeréce Fűrj 4-5 pár Kis vöcsök 3-4 pár búbos vöcsök 2-3 pár Bölömbika x x 1-2 pár Törpegém x x 5-6 pár Bakcsó x x tend. táplálkozó Üstökögém x x ritka kóborló Kis kócsag x x kóborló Nagy kócsag x x rend. táplálkozó Vörögém x x ritka táplálkozó Fehér gólya x x 1-2 pár költ közelben, Fekete gólya x x 1 pár költ a közeli erdőben Kanalgém x x vonuláskor ritka Barna kánya x x táplálkozóterület, de néhány évig költött is. Réti sas x x táplálkozóterület, közelben 2 pár költ Barna rétihéja x x 2-3 pár Kékes rétihéja x rendszeres vonuló Karvaly x 1-2 pár költ Egerészölyv x 4-5 pár költ Halászsas x rendszeres vonuló, táplálkozó Vörös vércse x rendszeres vonuló, Kis sólyom x téli vendég Kabasólyom 1 pár költ Vándorsólyom x x kóborló, téli vendég Guvat x több pár költ Pettyes vízicsibe x 1-3 pár költ Kis vízicsibe x x vonul, de költése is valószínű Vízityúk x 3-4 pár költ Daru x rendszeres vonuló Gólyatöcs x x egyre gyakoribb vonuló, kóborló (április, május, augusztus) Gulipán x x ritka kóborló Parti lile x x vonuló, táplálkozó Bíbic x 2-8 pár költ Apró partfutó x vonuló, táplálkozó Sarlós partfutó x vonuló, táplálkozó Sárszalónka x x vonuló, táplálkozó Nagy goda x x vonuló. táplálkozó Nagy póling x x vonuló, táplálkozó Füstös cankó x x vonuló. táplálkozó Tavi cankó x x vonuló Billegetőcankó x gyakori nem költő Küszvágó csér x x vonuló, kóborló Kormos szerkő x x vonuló, kóborló, táplálkozó Fehérszárnyú szerkő x x kóborló Kakukk x gyakori Füleskuvik x x vonuló Macskabagoly x táplálkozó terület, költ Erdei fülesbagoly x 4-8 pár költ Jégmadár x 2-3 pár költ Gyurgyalag x x 10-12 pár költ Búbos banka x vonul Nyaktekeres x 1-2 pár költ Hamvas küllő x x 1 pár ritkán költ, kóborló Fekete harkály x x kóborló, táplálkozó Nagy fakopáncs x gyakori költő Hamvas küllő x x 1 pár költ Fekete harkály x x állandó kóborló (1 pár) Búbos pacsirta x költ Erdei pityer x vonul Vörösbegy x költ, vonul Nagy fülemüle x x rendszeresen vonul Fülemüle x költ házi rozsdafarkú x költ Rozsdás csuk x költ Cigánycsuk x költ Hantmadár x vonul Feketerigó x gyakori költő faj Énekes rigó x gyakori költő faj Fenyőrigó x téli vendég Léprigó x téli vendég Szőlőrigó x ritka téli vendég Réti , berki.nádi tücsökmadar x költ foltos-, énekes-, cserregő nádiposzáta x költ nádირigó x költ kerti geze x rend. vonuló Kerti poszáta x vonul Kis- barátka, mezei x költő Karvalyposzáta x x költő Sisegő-, Fitisz, Csilpecsalp fziike x vonul Sárgafejű királyka x vonul Szürke légykapó x költ Örvös-, kormos légykapó x vonul őszapó x költ Barát-, széncinege x költ Fenyvescinege x téli vendég Csuszka x költ Függőcinege x költ Tövisszúrógébics x x költ Kis őrgébics x x 1-3 pár Nagy őrgébics x téli vendég Sárgarigó x költ Erdei pinty x költ Zöldike x költ Csíz x téli vendég Süvöltő x téli vendég Meggyvágó x költ Citromsármány x költ Nádi sármány x költ Mókus x mogyorós pele x Mezei- Keleti-, Erdei-, Vízi cickány x Hermelin x Menyét x Vidra x x 1-3 család, egy-egy példány

5. Egyéb észrevétel